

UBEZPIECZENIA W ROLNICTWIE

niepodlega

POLSKA
STELCIE ODZYWIENIA
NIEPODLEGŁOŚĆ

materiały i studia

66

KWARTALNIK 66/2018 ISSN 1507-4757

**ORGANIZACJA, EKONOMIKA
I PROBLEMY SPOŁECZNE**

**OCHRONA ZDROWIA
I REHABILITACJA**

USTAWODAWSTWO I ORZECZNICTWO

UBEZPIECZENIA NA ŚWIECIE

DOKUMENTACJA I STATYSTYKA

Ubezpieczenia w rolnictwie

Materiały i Studia

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
WARSZAWA 2018

UBEZPIECZENIA W ROLNICTWIE MATERIAŁY I STUDIA

Kwartalnik Nr 66 z 2018 r.
ISSN 1507-4757

Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 18 grudnia 2015 r., Kwartalnik uzyskał liczbę **5 punktów** w parametrycznej ocenie czasopism naukowych i został wpisany do części B wykazu. Kwartalnik przeszedł pozytywnie proces ewaluacji **IC Journals Master List 2017**, uzyskując wskaźnik **ICV (Index Copernicus Value) w wysokości 72,66**.

Kwartalnik jest wydawany w trybie „early birds”.
Wersja online dostępna jest na www.krus.gov.pl.

Rada Programowa

Przewodniczący:

prof. dr hab. Marian Podstawka, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Członkowie Rady:

dr n. med. Claudio Colosio, prof. UniMi, Uniwersytet w Mediolanie, Włochy
prof. dr hab. Paweł Czechowski, Uniwersytet Warszawski w Warszawie
prof. dr hab. Andrzej Czyżewski, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
dr Ryszard Droba, prof. WSAS, Wyższa Szkoła Administracyjno-Społeczna w Warszawie
prof. dr Hans-Joachim Hannich, Uniwersytet w Greifswaldzie, Niemcy
Marek Jarosław Hołubicki, Radca Prezesa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
dr Erich Koch, Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau, Kassel, Niemcy
dr n. med. Andrzej Kosiniak-Kamysz, Dyrektor Specjalistycznego Szpitala im. Dietla w Krakowie
prof. dr hab. Andrzej Kowalski, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB
prof. dr Peter Lundqvist, Szwedzki Uniwersytet Nauk Rolniczych w Alnarp, Szwecja
dr Ewa Markowska-Bzducha, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu
prof. dr hab. Wanda Sułkowska, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
dr hab. n. med. Anna Wilmowska-Pietruszyńska, prof. UR, Uniwersytet Rzeszowski
dr hab. n. med. Andrzej Wojtyła, prof. PWSZ, Państwowa Szkoła Zawodowa w Kaliszu

Redakcja

dr Aleksandra Hadzik (redaktor naczelny)
Grażyna Szymańska (zastępca redaktora naczelnego)
dr Wojciech Nagel (sekretarz naukowy)
Magdalena Wachnicka-Witzke (sekretarz redakcji)
Urszula Straszak-Jakovljević (redaktor techniczny)

Redaktorzy tematyczni

ekonomia: prof. dr hab. Andrzej Czyżewski, prof. dr hab. Andrzej Kowalski,
prof. dr hab. Marian Podstawka
ubezpieczenia: prof. dr hab. Wanda Sułkowska, prof. dr hab. Maciej Żukowski, dr Wojciech Nagel
statystyka: prof. dr hab. Bolesław Borkowski
prawo: prof. dr hab. Paweł Czechowski, dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS
ochrona zdrowia i rehabilitacja: dr hab. n. med. Anna Wilmowska-Pietruszyńska, prof. UR
dr hab. n. med. Andrzej Wojtyła, prof. PWSZ
redaktor językowy: (j. polski) Urszula Straszak-Jakovljević
redaktor techniczny: Urszula Straszak-Jakovljević

DTP: Igor Zalewski

Adres redakcji

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Centrala
00–608 Warszawa, al. Niepodległości 190
tel. 22 592–66–88, 22 592–66–86, 22 592–64–07
e-mail: kwartalnik@krus.gov.pl

W numerze

Od Wydawcy

Wstęp do wydania

5

Organizacja, ekonomika i problemy społeczne

W stulecie odzyskania niepodległości: działalność prymasa S. Wyszyńskiego w odniesieniu do rolników i wsi polskiej

Marian Piotr Romaniuk

7

On the centenary of regaining independence: the activities of Primate S. Wyszyński in relation to farmers and the Polish countryside

Marian Piotr Romaniuk

24

Ubezpieczenia społeczne rolników w Polsce po II wojnie światowej – wybrane zagadnienia

Marian Podstawka, Łukasz Podstawka

40

Social insurance for farmers in Poland after World War II – selected issues

Marian Podstawka, Łukasz Podstawka

55

Kapitałowe formy ubezpieczeń emerytalnych w okresie transformacji, po reformie systemowej z 1999 r. Analiza, przegląd rozwiązań, próba podsumowania

Wojciech Nagel

69

Equity forms of pension insurance in the period of transformation, after the 1999 system reform. Analysis, solution review, attempt to summarise

Wojciech Nagel

82

Wydatki publiczne na rolnictwo i KRUS na tle zmian w budżetach państwa i w finansowaniu sektora rolnego w Polsce w latach 1991–2018

Andrzej Czyżewski, Anna Matuszczak

94

Public expenditure on agriculture and KRUS against the background of changes in state budgets and financing of the agricultural sector in Poland in 1991–2018

Andrzej Czyżewski, Anna Matuszczak

109

Ustawodawstwo i orzecznictwo

Prawne aspekty odznaczania osób zasłużonych dla rolnictwa i ubezpieczeń społecznych w rolnictwie

Robert Tabaszewski

123

Legal aspects of honoring meritorious persons for agriculture and social insurance in agriculture

Robert Tabaszewski

142

Prawne aspekty odznaczania osób zasłużonych dla rolnictwa i ubezpieczeń społecznych w rolnictwie

Streszczenie

Prawo Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje możliwość wyróżniania osób, które poprzez wyjątkowo sumienne wykonywanie swoich obowiązków służbowych i zawodowych przysłużyły się szczególnie dobru wspólnemu. Honorowanie osób zasłużonych dla rolnictwa i ubezpieczeń społecznych w celu wyróżnienia ich nadzwyczajnych cnót obywatelskich sięga czasów międzywojennych. Pracownicy polskiego systemu ubezpieczeń społecznych byli wielokrotnie kawalerami i damami polskich znaków zaszczytnych za wybitne osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania i promocji ubezpieczeń społecznych w rolnictwie. Obecnie istnieją odznaczenia przeznaczone wyłącznie dla pracowników powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego – Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Przepisy przewidują również możliwość honorowania pracy i osiągnięć zawodowych pracowników tych instytucji przez Prezydenta RP. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie podstaw prawnych i ogólnych zasad wyróżniania osób szczególnie zasłużonych dla KRUS. Na podstawie zaprezentowanych przepisów, osoby pracujące w ubezpieczeniach społecznych mogą być przedstawiane do uhonorowania także medalami i innymi znakami zaszczytnymi nadawanymi przez Prezesa KRUS.

Słowa kluczowe: nagrody, odznaki, ordery i odznaczenia państwowe, polityka odznaczeniowa.

* **Robert Tabaszewski** – adwokat, doktor nauk prawnych, broker innowacji. Nauczyciel akademicki w Instytucie Prawa na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Do dość szerokiego zbioru znaków zaszczytnych, które mogą być przyznane osobom zasłużonym dla rolnictwa i dla ubezpieczeń społecznych w rolnictwie, należy zaliczyć zarówno ordery, odznaczenia, jak i honorowe znaki resortowe¹. Wszystkie one różnią się od siebie: klasą, rangą, starszeństwem, warunkami, które trzeba spełnić, aby je otrzymać, oraz zakresem ewentualnych uprawnień wynikających z faktu ich posiadania². Obecnie odznaką honorową przyznaną osobom zasłużonym dla rolnictwa i ubezpieczeń społecznych w rolnictwie jest resortowa odznaka „Za Zasługi dla Ubezpieczenia Społecznego Rolników”. Wręcza się również jubileuszowe medale i statuetki dwudziestopięciolecia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Prezydent RP przyznaje trzystopniowe odznaczenia państwowe: Medal za Długoletnią Służbę oraz Krzyż Zasługi (Brązowy, Srebrny i Złoty)³. Natomiast najwyższymi dla obywatela wyróżnieniami są: Order Orła Białego i Order Odrodzenia Polski.

Odznaka resortowa „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”

Do 2000 r. funkcjonowała odznaka resortowa „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”. Została ona ustanowiona jeszcze Uchwałą Nr 159 Rady Ministrów z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”⁴. Ta odznaka resortowa była zaszczytnym wyróżnieniem zawodowym i mogła być nadawana pracownikom za wieloletnią i nienaganną pracę oraz za szczególne zasługi dla rozwoju ubezpieczeń społecznych, zwłaszcza w zakresie nowych rozwiązań organizacyjnych. Otrzymywały ją osoby szczególnie zasłużone dla rozwoju ubezpieczeń społecznych w Polsce⁵. Odznaka była przyznawana głównie pracownikom zatrudnionym w ZUS i członkom jego rad nadzorczych. Nadawano ją również pracownikom zakładów pracy wykonującym zadania w zakresie ubezpieczeń społecznych,

¹ P. Jakubowski, *Odznaczenia w administracji skarbowej w Polsce*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2016, nr 5, s. 190.

² R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, *Ustawa o orderach i odznaczeniach. Komentarz*, Lublin 2013, s. 11–12; P. Jakubowski, *Odznaczenia w administracji skarbowej w Polsce*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2016, nr 5, s. 190.

³ P. Kuczma, *Nadawanie orderów i odznaczeń państwowych jako prerogatywa prezydenta* [w:] *Profesora Jana Bocia styl, słowa, szkoła*, red. A. Szadok-Bratuń, Wrocław 2009, s. 183–193.

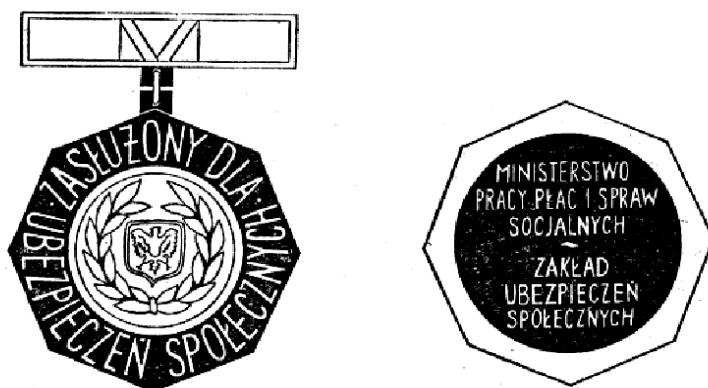
⁴ M.P. 1978 nr 36 poz. 134.

⁵ Zob. W. Szubert, *Zasłużeni dla rozwoju ubezpieczeń społecznych*, „Studia i Materiały do Historii Ubezpieczeń Społecznych w Polsce” 1991, nr 8, s. 107–111.

a po powstaniu KRUS możliwe było również przyznawanie odznaki pracownikom Centrali i Oddziałów Kasy.

Wzór odznaki, szczegółowe zasady i tryb jej nadawania wręczania oraz sposób noszenia określało Zarządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 10 listopada 1978 roku⁶. Akt ten został uchylony dopiero 30 marca 2001 r. Odznaka była dwustopniowa i wykonana z metalu koloru srebrnego lub złotego⁷. Odznaka srebrna mogła być nadawana pracownikowi po dziesięciu latach pracy w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, a odznaka złota – po dwudziestu. Przewidziano również hierarchię nadań, co wyrażało się w ustawowej zasadzie, że odznaka złota mogła być nadawana osobie, która otrzymała wcześniej odznakę srebrną. W uznaniu szczególnych zasług i osiągnięć w dziedzinie ubezpieczeń społecznych odznaka mogła być nadana z pominięciem zasad precedencji.

Rycina 1. Awers i rewers odznaki resortowej „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”

Źródło: Zarządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” oraz zasad i trybu jej nadawania, M.P. 1978 nr 36 poz. 138.

Odznaka miała kształt regularnego ośmioboku o przekątnej 32 mm. Na stronie licowej (awersie), w otoku o szerokości 4 mm, znajdował się napis „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”. W środku zielonego pola widniał wizerunek orła na czerwonej tarczy herbowej, w otoczeniu stylizowanego wieńca

⁶ Zarządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” oraz zasad i trybu jej nadawania, M.P. 1978 nr 36 poz. 138.

⁷ § 2 Uchwały.

laurowego⁸. Na odwrotnej stronie odznaki znajdowały się dwa napisy: na górze – „Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych”, a na dole – „Zakład Ubezpieczeń Społecznych”. Odznakę zawieszano na metalowej klamrze w kształcie prostokąta o wymiarach 5 mm × 25 mm. Sama klamra podzielona była na trzy części – zewnętrzne miały kolor zielony, a część środkowa klamry była biała z dwoma czerwonymi, ukośnymi paskami złączonymi w podstawie⁹. Wręczenie odznaki miało charakter uroczysty, odbywało się głównie z okazji świąt państwowych lub okoliczności szczególnie ważnych dla ubezpieczeń społecznych. Odznakę wręczał Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Prezes ZUS, Przewodniczący Rady Nadzorczej tego Zakładu lub osoby przez nich upoważnione¹⁰.

Pierwotnie odznaka nadawana była wyłącznie na wniosek Prezesa ZUS lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej tego Zakładu. Wniosek o nadanie odznaki przedstawiany Ministrowi Pracy musiał zawierać uzasadnienie, zawierające charakterystykę pracy zawodowej osoby, która miała być wyróżniona, a w odniesieniu do pracowników – dodatkowo opinię zakładowej organizacji związkowej¹¹. Wniosek ten należało wysłać do Ministerstwa Pracy najpóźniej na dwa miesiące przed planowanym terminem uroczystości. Wraz z odznaką wręczano legitymację stwierdzającą nadanie wyróżnienia. W razie zagubienia, zniszczenia lub kradzieży odznaki albo legitymacji możliwe było wydanie nowej odznaki lub duplikatu legitymacji¹². Nadanie, utratę lub pozbawienie odznaki odnotowywano w aktach osobowych pracownika. W 1990 r. wprowadzono nowy wzór srebrnej i złotej odznaki, dostosowano wówczas jej nazewnictwo do obowiązującego ustroju państwa, zaś orzeł na czerwonej tarczy herbowej, decyzją ustawodawcy, odzyskał złotą koronę. Podmiotem uprawnionym do nadań stał się po 1989 r. Minister Pracy i Polityki Socjalnej¹³. Odznaka była przyznawana pracownikom bezterminowo¹⁴. Koszty związane z wyrobem, nadaniem i wręczeniem odznaki resortowej „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” pokrywano z właściwych środków budżetu centralnego, z części dotyczącej resortu pracy i ubezpieczeń społecznych¹⁵.

Ustawa z 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw zniosła odznakę „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”¹⁶. Na podstawie tego aktu prawnego zaprzestano nadawania innych odznak: „Za zasługi dla finansów

⁸ S. Oberleitner, *Odznaki Honorowe (Resortowe) PRL 1944–1989*, Rzeszów 2000, s. 104–105.

⁹ § 1 ust. 1 Zarządzenia.

¹⁰ § 3 Zarządzenia.

¹¹ § 5 Zarządzenia.

¹² § 6 Zarządzenia.

¹³ § 4 Uchwały.

¹⁴ § 5 Uchwały.

¹⁵ § 7 Uchwały.

¹⁶ Dz.U. 2000 nr 120 poz. 1268.

PRL/RP”, „Za Zasługi dla Obrony Cywilnej”, „Za zasługi w zwalczaniu powodzi” oraz „Zasłużony Opiekun Społeczny”. Prowizja generalna wyrażona w ust. 1 art. 75 ustawy uznawała, że z dniem wejścia w życie nowych przepisów tracą moc uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, ministrów i innych organów administracji rządowej, podjęte lub wydane przed dniem wejścia w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zostały podjęte lub wydane bez upoważnienia ustawowego. Choć zniesiono przytoczoną wyżej podstawę prawną, zgodnie z którą odznaka „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” mogła być dalej przyznawana, to odznaka ta nie została całkowicie wyeliminowana z obiegu prawnego, a osoby, które ją otrzymały, posiadają uprawnienie do posługiwania się nią i noszenia podczas uroczystości o państwowym lub podniosłym charakterze.

Ordery, odznaczenia i medale

Po 2000 r., wraz z zaprzestaniem wręczania odznaczeń resortowych „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”, honorowanie osób zasłużonych na tym polu odbywało się wyłącznie na zasadach ogólnych, wynikających z ustawy o orderach i odznaczeniach z 1992 roku¹⁷. Obecnie Prezydent RP dość regularnie przyznaje odznaczenia za wybitne zasługi w działalności na rzecz ubezpieczeń społecznych w rolnictwie, za zasługi w działalności społecznej dla upowszechniania wiedzy na temat tych ubezpieczeń, a także za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej w ubezpieczeniach społecznych w rolnictwie. Decyzje te są wyrażone w postanowieniach publikowanych w Monitorze Polskim¹⁸. Warto zauważyć, że ordery i odznaczenia mogą być nadawane przez Prezydenta (także na wniosek Prezesa KRUS) również obywatelom państw obcych, za zasługi w rozwoju i umacnianiu współpracy międzynarodowej w dziedzinie ubezpieczeń społecznych¹⁹.

Odnaczeniem nadawanym za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej w służbie Państwa Polskiego jest Medal za Długoletnią Służbę – przyznawany od 1938 r., a restytuowany w 2007 roku²⁰. Obecnie, za długoletnią pracę na rzecz ubezpieczeń

¹⁷ Ustawa z 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach, Dz. U. 1992 nr 90 poz. 450 ze zm.

¹⁸ Zob. B. Banaszak, *Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące orderów i odznaczeń*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 4, s. 27–38.

¹⁹ Por. § 2 ust. 3 Uchwały.

²⁰ Ustawa z 8 stycznia 1938 r. o ustanowieniu Medalu za Długoletnią Służbę, Dz. U. 1938 nr 3 poz. 11; W. Bończa-Tomaszewski, *Kodeks orderowy: przepisy obowiązujące posiadaczy orderów, odznaczeń, medali i odznak*, Warszawa-Kraków 1939.

społecznych, jest on nadawany w podziale na trzy stopnie: I stopień – Medal Złoty za Długoletnią Służbę, II stopień – Medal Srebrny za Długoletnią Służbę i III stopień – Medal Brązowy za Długoletnią Służbę²¹. W odniesieniu do pracowników KRUS medale przyznaje Prezydent RP, co do zasady na wniosek Prezesa KRUS. Taki wniosek o nadanie Medalu za Długoletnią Służbę przedstawia się nie wcześniej niż odpowiednio: po trzydziestu, dwudziestu lub dziesięciu latach pracy zawodowej osoby proponowanej do odznaczenia. Oznacza to, że wnioski o medale można składać później w każdym czasie, jeśli tylko minął minimalny termin wymagany ustawą, o czym świadczy przepis § 2 ust. 1b Rozporządzenia z 15 grudnia 2004 roku²², a także zasada, że wniosek o nadanie Medalu za Długoletnią Służbę wyższego stopnia przedstawia się nie wcześniej niż po upływie dziesięciu lat od ostatniego nadania²³. Sporne w doktrynie natomiast jest to, czy kolejne dziesięć lat należy przepracować u jednego pracodawcy, w tym wypadku w KRUS. Bada się wówczas rzeczywisty staż pracy osoby honorowanej, pomocny jest również tzw. miernik łącznej wysługi lat stażu pracy kandydata. Uhonorowanie Medalem za Długoletnią Służbę może stanowić uzasadniony zarzut jako kontrargument procesowy, stawiany przez zwalnianego w sądzie pracy²⁴.

Zgodnie z zasadą starszeństwa, otrzymanie znaku zaszczytnego niższej klasy toruje drogę do możliwości wnioskowania o uhonorowanie odznaczeniem państwowym wyższego stopnia²⁵. W świetle ustawy z 1992 r. możliwe jest nadanie przez Prezydenta RP Orderu Orła Białego bądź Orderu Odrodzenia Polski osobom zasłużonym na polu pracowniczym, przy czym niezbędną przesłanką warunkującą zainicjowanie procedury nadaniowej wymienionych odznak jest wykazanie się zasługami dla chwały i rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej²⁶. Stosownie do przepisu art. 29 ustawy z 1992 r. zarówno Prezes KRUS, jak i Prezes ZUS są podmiotami uprzywilejowanymi, tzn. wyposażonymi w ekskluzywną kompetencję do przedstawienia wniosków o nadanie

²¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 31 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2007 nr 151 poz. 1076; Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 24 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2014 poz. 64.

²² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2004 nr 277 poz. 2743 ze zm.

²³ R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., s. 233.

²⁴ Wyrok WSA z 7 stycznia 2010 r., sygn. akt II SA/Wa 1593/09; Wyrok WSA z 8 grudnia 2015 r., sygn. akt II SA/Wa 476/15.

²⁵ J. Szreniawski, *Historia orderów jako odzwierciedlenie zmian zachodzących w państwie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawo” 2006, nr 4, s. 438–439.

²⁶ Zob. art. 1 ust. 2 ustawa z 1992 r.; R. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., s. 27–28.

Orderu Orła Białego i Orderu Odrodzenia Polski²⁷. Ordery i odznaczenia państwowe jako rodzaj specjalnej nagrody państwowej zostały również przewidziane w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników²⁸. W świetle jej art. 103 ust. 1 pkt 1, emerytury i renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin waloryzuje się w ten sposób, że ustala się wskaźnik wymiaru świadczenia wraz ze zwiększeniami oraz dodatkami z tytułu odznaczeń państwowych (...), według stanu na dzień 31 grudnia 1990 r. Dodatek ten jednak nie przysługuje począwszy od 15 listopada 1991 r. na podstawie art. 41 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji rent i emerytur, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw²⁹, która weszła w życie 1 stycznia 1991 r.

Z praktyki wynika, że uzyskanie orderu lub odznaczenia poprzedzają inne nagrody, przewidziane Kodeksem Pracy oraz przepisami prawa wewnętrznego, a także wyróżnienia w postaci dyplomu, nagrody pieniężnej czy awansu. Obecnie wniosek o nadanie powinien zawierać charakterystykę osoby przedstawianej do odznaczenia, nie jest natomiast potrzebna opinia zakładowej organizacji związkowej. Osoba wyróżniona odznaczeniem otrzymuje go wraz z listem gratulacyjnym. Wręczenie odznaczenia odbywa się podczas podniosłej uroczystości organizowanej z inicjatywy podmiotu nadającego (może to być również Prezes Centrali KRUS) bądź na wniosek Dyrektora Oddziału Regionalnego KRUS.

Przewagę orderów i odznaczeń państwowych nad pozostałymi formami honorowania i premiowania pracowników widać, jeśli dokona się analizy podmiotów uprawnionych do inicjowania procedury odznaczeniowej, tzn. występowania o dane odznaczenie bądź tylko opiniowania wniosków o ich nadanie³⁰. W przypadku pracowników KRUS podmiotem tym jest wyłącznie Prezes Kasy. Zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 13 lit. e Zarządzenia Nr 11 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 28 kwietnia 2017 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego³¹, Prezes KRUS zatwierdza kierunki działania Kasy oraz nadzoruje całokształt zadań realizowanych przez Kasę, zajmuje się również podpisywaniem wniosków o nadanie odznaczeń państwowych³². W świetle ustawy o orderach i odznaczeniach nagradzani powinni być pracownicy czynni zawodowo.

²⁷ Ibidem, s. 146.

²⁸ Ustawa z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, t.j. Dz. U. 2017 nr 2336.

²⁹ Dz. U. 1991 nr 104 poz. 450.

³⁰ W świetle § 25 Zarządzenia Prezesa KRUS z 13 grudnia 2007 r. Prezes podpisywał wszelkie wnioski o nadanie odznaczeń państwowych, jak również był właściwy do wnioskowania o nadanie pracownikom Kasy orderów i odznaczeń państwowych oraz odznak honorowych, Dz. Urz. PKRUS. 2007 r. nr 1C poz. 175. Uprawnienie Prezes posiadał do 2008 r., pomimo że odznaki resortowe zniesione zostały w 2001 r.

³¹ Dz. Urz. PKRUS 2017 nr 13.

³² § 7 ust. 4 lit. e Zarządzenia Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Nie jest niestety możliwe występowanie z wnioskiem o pośmiertne odznaczenie³³. Nie wyklucza to jednak nadań pośmiertnych, czyli sytuacji, w której osoba przedstawiana do odznaczenia zmarła w trakcie procedury.

**Rycina 2. Awers i rewers medalu
„Za zasługi dla ubezpieczenia społecznego rolników”**

Źródło: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Niestety nie wszyscy pracownicy mogą liczyć na najwyższe wyróżnienia w postaci orderu nadanego przez Prezydenta, dlatego przewidziano odznaki w formie medalu przyznawane przez Prezesa KRUS³⁴. Do tej grupy należy m.in. jednostopniowy medal „Za zasługi dla ubezpieczenia społecznego rolników”. Medal nadawany jest na podstawie decyzji Prezesa osobom szczególnie zasłużonym dla Kasy – co do zasady jej pracownikom z długoletnim stażem, wyróżniającym się sumiennym, rzetelnym podejściem do pracy w służbie rolnikom i Rzeczypospolitej Polskiej, którzy swoją postawą i działaniem wpływają na kształtowanie pozytywnego wizerunku Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Odznaka ma formę medalu o średnicy 75 mm i grubości 5 mm. Jest ona wykonana ze stopu w kolorze oksydowanego srebra. Medale są wyrabiane ściśle według przekazanego projektu graficznego. Awers medalu przedstawia w centralnej jego części napis: „ZA ZASŁUGI DLA UBEZ-

³³ Por. J. Mazurkiewicz, *Pośmiertne nadawanie orderów i odznaczeń*, „Palestra” 2012, z. 7–8, s. 9–20.

³⁴ Odznaczenia typu zakładowego przyznawane są na podstawie art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach, Dz. U. 2016 poz. 38.

PIECZENIA SPOŁECZNEGO ROLNIKÓW”. Nad napisem, w górnej części, znajduje się wizerunek Orła Białego, zaś w dolnej – siedem kłosów pszenicy. Rewers medalu stanowi logo KRUS, pod którym widać inskrypcję w brzmieniu: „KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO”.

Rycina 3. Strona licowa medalu jubileuszowego „Za Zasługi dla Ubezpieczenia Społecznego Rolników. KRUS 1991–2016”

Źródło: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Oprócz medali „Za zasługi dla ubezpieczenia społecznego rolników” wręczane mogą być również specjalne trofea w postaci szklanych statuetek. Trofea to specjalne nagrody, otrzymywane jako dowód odniesionego sukcesu na polu ubezpieczeń społecznych. Mają one kształt prostopadłościanu o wymiarach 140 mm × 110 mm × 40 mm. Wnętrze statuetki wypełnia grawer – płaski projekt 2D zawierający logo KRUS oraz treść: „Za zasługi dla ubezpieczenia społecznego rolników – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego”. W związku z dwudziestą piątą rocznicą powstania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wręczane również były medale jubileuszowe „Za Zasługi dla Ubezpieczenia Społecznego Rolników. KRUS 1991–2016”. Na awersie medalu widoczny był napis w otocie: „ZA ZASŁUGI DLA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO ROLNIKÓW”. W centralnej części medalu znajdowało się logo KRUS oraz inskrypcja w brzmieniu: „KRUS 1991–2016”. Medale mogą być wręczane nie tylko pracownikom Kasy, lecz także osobom szczególnie zasłużonym dla jej rozwoju, w tym zasłużonym pracownikom naukowym.

Obecnie otrzymanie orderu, odznaczenia państwowego czy odznaki resortowej co do zasady nie wiąże się z uzyskaniem uprawnienia związanego z tzw. chlebowym, czyli dodatkiem z tytułu odznaczeń państwowych, w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (art. 24 ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin)³⁵. Honorowanie osób za dobre wyniki i osiągnięcia w pracy ma bowiem na celu promowanie społecznie pożądanых postaw i kształtowanie świadomości innych pracowników. Fakt otrzymania odznaczenia nie oznacza zatem automatycznego uzyskania jakiegokolwiek wymiernej korzyści o charakterze materialnym ani ułatwień w zakresie otrzymania świadczenia specjalnego. Jak zauważył Wojewódzki Sąd Administracyjny (WSA) w Warszawie, „gdyby przyjąć za prawidłowy odmienny punkt widzenia, wówczas należałoby przyznać świadczenie specjalne wielu osobom, które rzetelnie wykonywały powierzoną im pracę i otrzymywały za to liczne pochwały i odznaczenia. Prowadziłoby to do zwiększenia liczby przyznawanych świadczeń specjalnych oraz związanych z tym faktem wydatków publicznych”³⁶.

Ewidencję osób wyróżnionych odznaczeniami prowadzi miejsce pracy właściwe dla osoby zasłużonej dla ubezpieczeń społecznych, Centrala bądź Oddział. Instrukcja Kancelaryjna Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego precyzuje, że dokumenty dotyczące nagród, orderów i odznaczeń danego pracownika odkłada się do jego akt osobowych³⁷. Natomiast zgodnie z Zarządzeniem Nr 32 Prezesa KRUS z 18 grudnia 2014 r.³⁸ odznaczenia państwowe, samorządowe i inne, zarówno w Centrali, jak i w Oddziałach, zostały oznaczone symbolem BE101152 w katalogu klas z jednolitego rzeczowego wykazu akt stanowiących wyjątki od Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją.

Odznaki i medale są przyznawane bezterminowo. Przepisy przewidują jednakże możliwość pozbawienia osoby wyróżnionej odznaczeń w razie jej skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych. Warto zauważyć, że w świetle przepisów ustawy o orderach i odznaczeniach, również Prezes KRUS może pozbawić posiadania odznaki w razie stwierdzenia, że jej nadanie nastąpiło wskutek wprowadzenia w błąd lub że osoba wyróżniona stała się niegodna posiadania medalu. Medale KRUS, a już szczególnie medal jubileuszowy „Za Zasługi dla Ubezpieczenia Społecz-

³⁵ T.j. Dz. U. 1983 r. Nr 13 poz. 68; R. Tabaszewski, *Ordery i odznaczenia jako odbicie konstytucyjnych zasad i wartości. Uwagi de lege lata [w:] Dwadzieścia lat obowiązywania Konstytucji RP. Polska myśl konstytucyjna a międzynarodowe standardy demokratyczne*. 59. Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego Kielce, 12–14 czerwca 2017 r., Kielce 2017, s. 390.

³⁶ Wyrok WSA w Warszawie z 6 października 2016 r., sygn. II SA/Wa 897/16.

³⁷ Zarządzenie Nr 10 Prezesa KRUS z 25 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, Dz. Urz. PKRUS Nr 2014 poz. 12.

³⁸ Dz. Urz. PKRUS 2014 nr 36.

nego Rolników. KRUS 1991–2016”, to unikalny znak zaszczytny, przeznaczony wyłącznie dla pracowników KRUS, który jest rzadko spotykany na rynku kolekcjonerskim. Z tego względu stanowi on szczególnie cenną pamiątkę i ma wartość sentymentalną. W III RP otrzymanie przez pracownika orderu, odznaczenia, medalu bądź medalu jubileuszowego nie stanowi podstawy do otrzymania stałego dodatku z tytułu odznaczeń państwowych do emerytury, renty inwalidzkiej lub renty rodzinnej.

Legitymowanie się odznaczeniami resortowymi nie ma bynajmniej charakteru irrelevantnego, zwłaszcza jeżeli zostało potwierdzone opiniami służbowymi i ocenami okresowymi³⁹. Odznaczony może bowiem powoływać się na otrzymane wyróżnienia, potwierdzające jego zasługi na płaszczyźnie zawodowej, społecznej i politycznej. Skorzystanie z tego prawa jest możliwe w postępowaniu dowodowym, np. w procesie przyznania emerytury specjalnej czy w postępowaniu odwoławczym, również jako zarzut postawiony w treści wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Odpowiedni organ musi dokonać oceny według kryteriów zobiektywizowanych, uwzględniających zarówno wybitność, jak i wyjątkowość danych osiągnięć. Kryteria nadawania odznaczeń i odznak za osiągnięcia zawodowe nie są bowiem tożsame z przesłankami, które warunkują przyznanie przez Prezesa Rady Ministrów świadczenia specjalnego. Taką nagrodą za wybitne zasługi w służbie państwu i społeczeństwu, która zdaniem WSA uzasadnia przyznanie świadczenia specjalnego, jest jedynie Order Odrodzenia Polski⁴⁰.

Odznaka „Zasłużony dla Rolnictwa”

Od 25 stycznia 1997 r. umożliwiono honorowanie odznaką honorową „Zasłużony dla Rolnictwa” tych osób, które swoją pracą przyczyniły się do rozwoju sektora rolnictwa, wsi i rynków rolnych⁴¹. Odznaka „Zasłużony dla Rolnictwa” zastąpiła odznakę „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, nadawaną od 1 sierpnia 1980 r. przez Ministra Rolnictwa: rolnikom indywidualnym, pracownikom państwowych gospodarstw rolnych i innych przedsiębiorstwach rolnych, pracownikom przedsiębiorstw, pracownikom zatrudnionym w organach administracji rolnej oraz innym osobom zasłużonym w dziedzinie rozwoju rolnictwa⁴². Odznaka była metalową, stylizowaną rozetą koloru starego złota,

³⁹ Wyrok WSA w Warszawie z 19 listopada 2010 r., sygn. II SA/Wa 1256/10.

⁴⁰ Wyrok WSA w Warszawie z 6 października 2016 r., sygn. II SA/Wa 897/16.

⁴¹ P. Jakubowski, *Odznaki honorowe nadawane zasłużonym dla gospodarki narodowej*, „Rocznik Samorządowy” 2017, t. 6, s. 114.

⁴² Uchwała Nr 98 Rady Ministrów z 10 lipca 1970 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. 1970 nr 24 poz. 189.

o średnicy 36 mm. W jej centralnym miejscu znajdowało się okrągłe pole o średnicy 15 mm, pokryte zieloną emalią. W środku pola umieszczony był pionowo złoty kłos, zaś w dolnej części, z lewej strony – fragment traktora koloru szarego. Pole otoczone było czerwonym, emaliowanym pierścieniem szerokości 3 mm, ze złożonym napisem „ZASŁUŻONY PRACOWNIK ROLNICTWA”⁴³. Odznakę zawieszono na metalowej baretce w kształcie prostokąta o wymiarach 5 mm × 23 mm, połączonej z odznaką dwuczęściowym ogniwnem. Ostatnie nadania tej odznaki nastąpiły w okresie dożynkowym w sierpniu 1996 r.

Rycina 4. Strona licowa odznaki honorowej „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”

Źródło: Zarządzenie Ministra Rolnictwa z 27 października 1970 r. w sprawie ustalenia regulaminu odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. 1970 nr 37 poz. 280.

Nowa odznaka została wprowadzona do polskiego systemu odznaczeniowego Rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 grudnia 1996 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także noszenia⁴⁴. Akt ten został uchylony 1 stycznia 2000 r., a sama odznaka „Zasłużony dla Rolnictwa” przez ponad rok nie była przyznawana. Nie można było również składać wniosków o jej nadanie przez uprawnione podmioty, w tym przez Prezesa KRUS. Restytu-

⁴³ Zarządzenie Ministra Rolnictwa z 27 października 1970 r. w sprawie ustalenia regulaminu odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. 1970 nr 37 poz. 280.

⁴⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1996 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także noszenia, Dz. U. 1997 nr 3 poz. 17.

owanie odznaki nastąpiło w wyniku wydania rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lipca 2001 r., w którym unormowano kwestie związane z legalizacją odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, określenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania, a także sposobu noszenia⁴⁵. Przepisy, na podstawie których nadawana jest odznaka, weszły w życie 14 sierpnia 2001 r. i obowiązują do dzisiaj. Odznaka ma obecnie charakter resortowy.

Odznaka „Zasłużony dla Rolnictwa” jest odznaczeniem jednostopniowym, co oznacza, że może być nadawana jeden raz. Pierwotnie była przyznawana osobom fizycznym, także cudzoziemcom, za osiągnięcia w dziedzinie rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz w służbie weterynaryjnej. Odznakę stanowił okrągły, srebrzony, oksydowany medal o średnicy 30 mm wykonany z tombaku. W środku medalu została umieszczona płaskorzeźba, przedstawiająca dłonie trzymające garść ziemi, z której wyrasta młoda roślina, pokryta zieloną emalią. Obok rośliny znajdował się napis „zasłużony dla rolnictwa”. Medal był zawieszony na zawieszce o wymiarach 30 mm × 9 mm. Zawieszka miała kształt wstążki pokrytej w połowie białą, w połowie czerwoną emalią. Na środku wstążki, na czerwonej, emaliowanej tarczy, umieszczono srebrzonego Orła, według wzoru określonego w ustawie z 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej⁴⁶. Na odwrotnej stronie zawieszki umiejscowiono zapięcie. Odznaka była przeznaczona do noszenia na prawej stronie piersi.

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej nadawał odznakę z własnej inicjatywy albo na wniosek ministra lub kierownika urzędu centralnego, wojewody, organu samorządu terytorialnego, kierownika jednostki organizacyjnej nadzorowanej przez ministra lub dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, dla którego minister jest organem założycielskim, organu izby rolniczej, a także organu statutowego krajowej społeczno-zawodowej organizacji rolników. Wniosek o nadanie odznaki musiał być przedstawiony ministrowi przynajmniej na miesiąc przed przewidywanym przez wnioskodawcę terminem jej wręczenia. We wniosku należało zamieścić dane personalne osoby przedstawionej do wyróżnienia oraz informację o osiągnięciach uzasadniających nadanie odznaki. Odznakę wraz z legitymacją stwierdzającą jej nadanie wręczał Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej lub osoba przez niego upoważniona. Natomiast Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej prowadziło ewidencję osób wyróżnionych, jak również pokrywało koszty związane z nadawaniem odznaki.

W aktualnym stanie prawnym odznaka „Zasłużony dla Rolnictwa” może być nadawana osobom fizycznym, w tym także cudzoziemcom, za osiągnię-

⁴⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lipca 2001 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także sposobu noszenia, Dz. U. 2001 nr 78 poz. 833.

⁴⁶ Dz. U. 1990 nr 10 poz. 60.

cia w dziedzinie rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych. Oznacza to, że nie mogą być nią honorowane osoby prawne, miejscowości czy podmioty zbiorowe, dla których przewidziane zostały ordery i odznaczenia wynikające z ustawy z 1992 roku⁴⁷. Obecnie zmienił się nieco krąg podmiotów uprawnionych do składania wniosków o nadanie odznaki „Zasłużony dla Rolnictwa”. Podmiotami tymi są: ministrowie lub kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie, organy jednostek samorządu terytorialnego, kierownicy jednostek organizacyjnych nadzorowanych lub podległych ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych, organów izb rolniczych, a także organów statutowych krajowych społeczno-zawodowych organizacji rolników.

Rycina 5. Strona licowa odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”

Źródło: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W rozporządzeniu z 2001 r. doprecyzowano wygląd samej odznaki. Począwszy od 14 sierpnia 2001 r. odznaką „Zasłużony dla Rolnictwa” jest okrągły, srebrzony, wykonany z tombaku, oksydowany medal o średnicy 30 mm. Bez zmian pozostał sam wizerunek umieszczony na medalu, doprecyzowano jedynie szczegóły. Na środku znajduje się napis „zasłużony dla rolnictwa”, a obok niego płaskorzeźba, na której przedstawiono dłonie trzymające

⁴⁷ R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., s 32–33.

garść ziemi, z której wyrasta młoda roślina, pokryta zieloną emalią. Medal „Zasłużony dla Rolnictwa” jest zawieszony na zawieszce o wymiarach 30 mm × 9 mm. Zawieszka ma kształt wstążki pokrytej w połowie białą, w połowie czerwoną emalią. Na środku wstążki, na czerwonej tarczy, umieszczony został orzeł w kolorze srebrnym, według wzoru określonego w przepisach o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej⁴⁸. Na odwrotnej stronie zawieszki zostało przymocowane zapięcie.

Wniosek o nadanie odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa” powinien zawierać dane personalne kandydata przedstawianego do wyróżnienia: imię i nazwisko, imię ojca, datę i miejsce urodzenia, miejsce i stanowisko pracy, a także staż pracy ogółem oraz krótką informację o osiągnięciach uzasadniających nadanie odznaki⁴⁹. Wnioski należy przedstawiać Ministrowi Rolnictwa na miesiąc przed przewidywanym przez wnioskodawcę terminem wręczenia odznaki⁵⁰. Minister jest samodzielny w prowadzeniu polityki odznaczeniowej swojego resortu i to do niego należy decyzja w zakresie przyznania bądź odmowy przyznania odznaczenia. Koszty związane z nadawaniem odznaki są pokrywane ze środków budżetu państwa – z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa.

Odznakę wręcza uroczyście Minister Rolnictwa lub też osoba przez niego upoważniona podczas świąt i uroczystości szczególnie ważnych dla rolnictwa⁵¹. Odznakę zakłada się na prawej stronie piersi. Osoba towarzysząca wręcza natomiast legitymację i futerał odznaki. Okładka do legitymacji jest koloru wiśniowego i ma wymiary 105 × 149 mm. Na jej czołowej stronie wytłoczony jest złożony orzeł. Nie przewidziano wydawania miniaturki odznaki. Wyróżnienie nosi się stosownie według precedencji, zaraz po polskich orderach i odznaczeniach wymienionych w ustawie z 1992 r. Zgodnie z zasadami ogólnymi możliwe są również nadania *post mortem*, dokonywane na poduszkach pogrzebowych. Ewidencję osób wyróżnionych odznaką prowadzi minister właściwy do spraw rolnictwa, stosowną informację należy również wpisywać do akt pracowniczych.

⁴⁸ Ustawa z 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, t.j. Dz. U. 2018 poz. 441.

⁴⁹ § 4 ust. 1 Rozporządzenia, zob. załącznik nr 1 – Wzór wniosku o nadanie odznaki honorowej „Zasłużony Dla Rolnictwa”.

⁵⁰ § 4 ust. 3 Rozporządzenia.

⁵¹ § 6 ust. 1 Rozporządzenia.

Podsumowanie

Otrzymanie znaku zaszczytnego w postaci orderu, odznaczenia czy odznaki honorowej (resortowej bądź zakładowej) to szczególne wydarzenie w życiu każdego pracownika. Wprawdzie z samym uhonorowaniem nie wiąże się automatyczna gratyfikacja finansowa ani dodatkowe przywileje, to jednak fakt nadania jest na tyle doniosły, że odnotowuje się go w aktach pracowniczych. Oddziałuje również na sferę uprawnień pracowniczych i osobistych obdarowanego. Jak wynika z orzecznictwa, samo nadanie nie jest bynajmniej wyłącznie stosunkiem dwustronnym pomiędzy wręczającym odznaczenie a otrzymującym je. Akt nadania wpływa pozytywnie na nagradzanego pracownika KRUS lub osobę związaną z Kasą jako forma uhonorowania jego dotychczasowej działalności. Ma również szerszy wymiar społeczny⁵². Możliwość honorowania konkretnego pracownika wpływa bowiem bezpośrednio na jego współpracowników i przełożonych, jako bodziec wzmacniający pozytywne postawy i zachęta dla innych do podejmowania podobnych wyzwań, skłaniająca do dalszego wysiłku na rzecz dobra wspólnego⁵³.

Robert Tabaszewski – adwokat, doktor nauk prawnych, broker innowacji. Nauczyciel akademicki w Instytucie Prawa na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Literatura

1. Banaszak B., *Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące orderów i odznaczeń*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 4.
2. Bończa-Tomaszewski W., *Kodeks orderowy: przepisy obowiązujące posiadaczy orderów, odznaczeń, medali i odznak*, Warszawa-Kraków 1939.
3. Jakubowski P., *Odznaki honorowe nadawane zasłużonym dla gospodarki narodowej*, „Rocznik Samorządowy” 2017, t. 6.
4. Kuczma P., *Nadawanie orderów i odznaczeń państwowych jako prerogatywa prezydenta* [w:] *Profesora Jana Bocia styl, słowa, szkoła*, red. A. Szadok-Bratuń, Wrocław 2009.

⁵² Wyrok NSA z 17 stycznia 2007 r., sygn. akt I OSK 894/06; Wyrok NSA z 6 lutego 2007 r., sygn. akt I OSK 1869/06, Lex nr 342613.

⁵³ Zob. R. Tabaszewski, Nagrody i odznaczenia państwowe jako ekstraordynaryjna forma wyróżniania osiągnięć naukowych w dziedzinie innowacyjności, „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2013, nr 3, s. 211–212.

5. Mazurkiewicz J., *Pośmiertne nadawanie orderów i odznaczeń*, „Palestra” 2012, z. 7–8.
6. Oberleitner S., *Odnaki Honorowe (Resortowe) PRL 1944–1989*, Rzeszów 2000.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1996 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także noszenia, Dz. U. 1997 nr 3 poz. 17.
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lipca 2001 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także sposobu noszenia, Dz. U. 2001 nr 78 poz. 833.
9. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2004 nr 277 poz. 2743 ze zm.
10. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 31 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2007 nr 151 poz. 1076.
11. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 24 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2014 poz. 64.
12. Szreniawski J., *Historia orderów jako odzwierciedlenie zmian zachodzących w państwie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawo” 2006, nr 4.
13. Szubert W., *Zasłużeni dla rozwoju ubezpieczeń społecznych*, „Studia i Materiały do Historii Ubezpieczeń Społecznych w Polsce” 1991, nr 8.
14. Tabaszewski R., *Ordery i odznaczenia jako odbicie konstytucyjnych zasad i wartości. Uwagi de lege lata [w:] Dwadzieścia lat obowiązywania Konstytucji RP. Polska myśl konstytucyjna a międzynarodowe standardy demokratyczne. 59. Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego Kielce, 12–14 czerwca 2017 r.*, Kielce 2017.
15. Tabaszewski R., *Wybrane aspekty nagradzania nauczycieli za zasługi dla oświaty i wychowania [w:] Aktualne problemy szkolnictwa wyższego*, red. E. Biradzka, K. Kozioł, Ł. Jurek, Lublin 2016.
16. Tabaszewski R.K., Jakubowski P., *Ustawa o orderach i odznaczeniach. Komentarz*, Lublin 2013, s. 11–12; P. Jakubowski, *Odnaczenia w administracji skarbowej w Polsce*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2016, nr 5.
17. Tabaszewski, R. *Nagrody i odznaczenia państwowe jako ekstraordynaryjna forma wyróżniania osiągnięć naukowych w dziedzinie innowacyjności*, „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2013, nr 3.
18. Ustawa z 8 stycznia 1938 r. o ustanowieniu Medalu za Długoletnią Służbę, Dz. U. 1938 nr 3 poz. 11.

19. Ustawa z 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach, t.j. Dz. U. 2016 poz. 38.
20. Ustawa z 31 stycznia 1980 o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, t.j. Dz. U. 2018 poz. 441.
21. Ustawa z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, t.j. Dz. U. 2017 nr 2336.
22. Ustawa z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji rent i emerytur, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw, Dz. U. z 1991 nr 104 poz. 450.
23. Ustawa z 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach, Dz. U. 1992 nr 90 poz. 450 ze zm.
24. Ustawa z 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz. U. 2000 nr 120 poz. 1268.
25. Uchwała Nr 98 Rady Ministrów z 10 lipca 1970 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. 1970 nr 24 poz. 189.
26. Uchwała Nr 159 Rady Ministrów z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”, M.P. 1978 nr 36 poz. 134.
27. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 lutego 2007 r., sygn. akt I OSK 1869/06, Lex nr 342613.
28. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 stycznia 2007 r., sygn. akt I OSK 894/06.
29. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 7 stycznia 2010 r., sygn. akt II SA/Wa 1593/09.
30. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 19 listopada 2010 r., sygn. II SA/Wa 1256/10.
31. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 8 grudnia 2015 r., sygn. akt II SA/Wa 476/15.
32. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 6 października 2016 r., sygn. II SA/Wa 897/16.
33. Zarządzenie Ministra Rolnictwa z 27 października 1970 r. w sprawie ustalenia regulaminu odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. z 1970 nr 37 poz. 280.
34. Zarządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” oraz zasad i trybu jej nadawania, M.P. 1978 nr 36 poz. 138.
35. Zarządzenie Nr 10 Prezesa KRUS z 25 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, Dz. Urz. PKRUS nr 2014 poz. 12.
36. Zarządzenie Prezesa KRUS z 13 grudnia 2007 r., Dz. Urz. PKRUS. 2007 r. nr 1C poz. 175.
37. Zarządzenie Prezesa KRUS z 18 grudnia 2014 r., Dz. Urz. PKRUS 2014 nr 36.

38. Zarządzenie Prezesa KRUS z 28 kwietnia 2017 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Dz. Urz. PKRUS 2017 nr 13.
39. Zarządzenie Prezesa KRUS z 3 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu podziału funduszu nagród i zasad ich przyznawania pracownikom KRUS za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej, Dz. Urz. PKRUS 2018 poz. 1.

Legal aspects of honoring meritorious persons for agriculture and social insurance in agriculture

Abstract

The law of Poland provides for the possibility of distinguishing persons who, through the exceptionally conscientious performance of their official and professional duties, have served the common good. The honoring of meritorious people for agriculture and social security in order to distinguish their extraordinary civic virtues dates back to the interwar period. Employees of the Polish social insurance system have been awarded Polish honors for outstanding achievements in the field of dissemination and promotion of social insurance in agriculture. At present, there are decorations intended exclusively for employees of the general social insurance system – Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) and Social Insurance Institution (ZUS). The regulations also provide for the possibility of honoring the work and professional achievements of employees of these institutions by the President of the Republic of Poland. The purpose of this article is to present the legal bases and general principles for distinguishing people who have been particularly distinguished for KRUS. On the basis of the presented regulations, people working in social insurance can be presented to honor also with medals and other honor marks granted by the President of KRUS.

Keywords: awards, badges, orders and state decorations, policy of awarding orders/decorations.

Legal aspects of honoring meritorious persons for agriculture and social insurance in agriculture

Abstract

The law of Poland provides for the possibility of distinguishing persons who, through the exceptionally conscientious performance of their official and professional duties, have served the common good. The honoring of meritorious people for agriculture and social security in order to distinguish their extraordinary civic virtues dates back to the interwar period. Employees of the Polish social insurance system have been awarded Polish honors for outstanding achievements in the field of dissemination and promotion of social insurance in agriculture. At present, there are decorations intended exclusively for employees of the general social insurance system – Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) and Social Insurance Institution (ZUS). The regulations also provide for the possibility of honoring the work and professional achievements of employees of these institutions by the President of the Republic of Poland. The purpose of this article is to present the legal bases and general principles for distinguishing people who have been particularly distinguished for KRUS. On the basis of the presented regulations, people working in social insurance can be presented to honor also with medals and other honor marks granted by the President of KRUS.

Keywords: awards, badges, orders and state decorations, policy of awarding orders/decorations.

* **Robert Tabaszewski** – lawyer, doctor of legal sciences, innovation broker. Academic teacher at the Institute of Law at the Faculty of Law, Canon Law and Administration of the John Paul II Catholic University of Lublin.

Introduction

A fairly wide collection of honorable marks, which may be awarded to persons who have merited agricultural and social insurance in agriculture, include orders, decorations and honorary departmental marks¹. They all differ from each other by: class, rank, seniority, the conditions that must be met in order to receive them, and the scope of any rights arising from their possession². Currently, the honorary decoration awarded to persons who have merited agricultural and social insurance in agriculture is the departmental decoration “For Merits for Farmers’ Social Insurance”. Also, jubilee medals and statuettes for twenty-five years of the Agricultural Social Insurance Fund are awarded. The President of the Republic of Poland grants three-state awards: Medal for Long Service and the Cross of Merit (Bronze, Silver and Gold)³. However, the most important decorations for a citizen are: the Order of the White Eagle and the Order of the Rebirth of Poland.

Ministry decoration “Meritorious for social insurance”

Until the year 2000, there was the departmental decoration “Meritorious for social insurance”. It was established by Resolution No. 159 of the Council of Ministers of 10 November 1978 on the establishment of the decoration “Meritorious for social insurance”⁴. This departmental certificate was an honorable professional distinction and could be awarded to employees for many years of impeccable work and for special merits in the development of social security, especially in the field of new organizational solutions. It was received by people who were particularly meritorious for the development of social insurance in Poland⁵. The decoration was awarded mainly to employees of ZUS and members of its supervisory boards. It was also awarded to employees of

¹ P. Jakubowski, *Decorations in the tax administration in Poland*, “Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2016, No. 5, p. 190.

² R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, *The Law on Orders and decorations. Commentary, Lublin 2013*, p. 11–12; P. Jakubowski, *Decorations in tax administration in Poland*, “Customs and Tax Law Monitor” 2016, No. 5, p. 190.

³ P. Kuczma, *Awarding State Orders and Decorations as a Prerogative of the President* [in:] *Professor Jan Bocia style, words, school*, ed. A. Szadok-Bratuń, Wrocław 2009, p. 183–193.

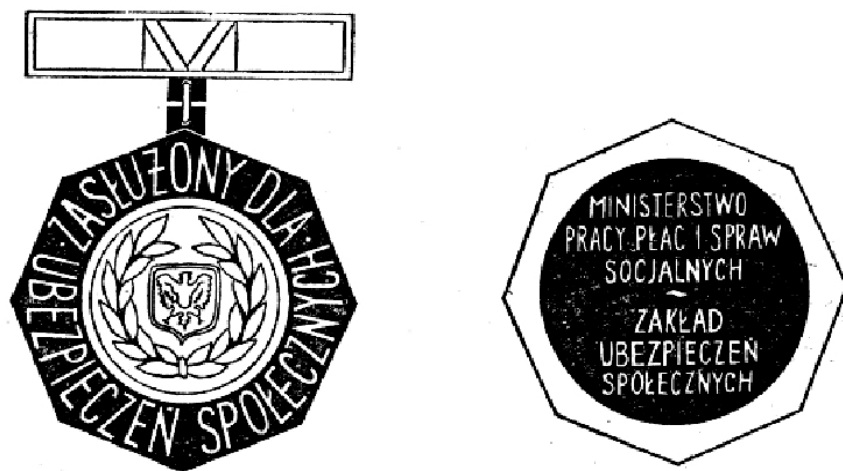
⁴ Council of Ministers 1978 No. 36 item 134.

⁵ See W. Szubert, *Meritorious for the Development of Social Insurance* “Studies and Materials for the History of Social Insurance in Poland” 1991, No 8, p. 107–111.

work establishments performing tasks in the field of social insurance, and after the establishment of KRUS, it was also possible to award the decoration to the employees of the Head Office and the Branches of the Fund.

The decoration's pattern, detailed rules and the mode of its awarding and the manner of wearing were specified in the Ordinance of the Minister of Labor, Wages and Social Affairs of November 10, 1978⁶. This Act was repealed only on March 30, 2001. The decoration was two-stage and made of silver or gold metal⁷. The silver decoration could be awarded to an employee after ten years of work in the field of social security, whereas the gold decoration could be awarded for twenty years of work. There was also a hierarchy of awardment, which was expressed in the statutory principle that the gold decoration could be awarded to a person who had previously received a silver decoration. In recognition of the special merits and achievements in the field of social security, the decoration could have been given without the rules of precedence.

**Figure 1. Obverse and reverse of the departmental decoration
“Meritorious for social insurance”**

Source: Ordinance of the Minister of Labor, Wages and Social Affairs of November 10, 1978, regarding the design of the decoration “Meritorious for social insurance” and the rules and procedure for its awardment, M.P. 1978 No. 36 item 138.

⁶ Ordinance of the Minister of Labor, Wages and Social Affairs of November 10, 1978 regarding the design of the badge “Meritorious for social insurance” and the rules and procedure for its granting, Council of Ministers 1978 No. 36 item 138.

⁷ § 2 Resolutions.

The decoration had the shape of a regular octagon with a diagonal of 32 mm. On the face side (obverse), in the 4 mm wide rim, there was the inscription “Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”. In the middle of the green field was the image of an eagle on a red heraldic shield, surrounded by a stylized laurel wreath⁸. On the reverse side of the decoration, there were two inscriptions: on the top – “Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych”, and on the bottom – “Zakład Ubezpieczeń Społecznych”. The decoration was hung on a rectangular metal buckle with dimensions of 5 mm × 25 mm. The buckle itself was divided into three parts – the outer one was green and the middle part of the buckle was white with two red, diagonal stripes joined at the base⁹. The awarding of the decoration was ceremonial, mainly on the occasion of public holidays or circumstances particularly important for social security. The decoration was presented by the Minister of Labor, Wages and Social Affairs, the President of the Social Security Office, the Chairman of the Supervisory Board of this Department or persons authorized by them¹⁰.

Originally, the decoration was awarded only at the request of the President of the Social Security Office or the Chairman of the Supervisory Board of this Department. The application for a decoration presented to the Minister of Labor had to contain a justification, containing the characteristics of the professional work of the person who was to be distinguished, and in relation to employees – in addition, the opinion of the trade union organization¹¹. The request should be sent to the Ministry of Labor no later than two months before the planned date of the ceremony. Along with the decoration, a card confirming the award was given. In the event of loss, destruction or theft of a decoration or identity card, a new decoration or duplicate ID could be issued¹². The granting, loss or deprivation of the decoration was recorded in the employee’s personal files. In 1990, a new design of the silver and gold decoration was introduced, its naming was adapted to the existing state system, while the eagle on the red coat of arms, by the decision of the legislator, regained the golden crown. After 1989, the Minister of Labor and Social Policy became the subject authorized to award the decorations¹³. The decoration was granted to employees indefinitely. The costs related to the product, granting and giving the departmental decoration “Merited for social insurance” were covered from the appropriate central budget resources, from the part related to the labor and social security department¹⁴.

⁸ S. Oberleitner, *Honorary Decorations (Resorts) of PRL 1944–1989*, Rzeszów 2000, p. 104–105.

⁹ § 1 para. 1 of the Regulation.

¹⁰ § 3 of the Order.

¹¹ § 5 of the Order.

¹² § 6 of the Order.

¹³ § 4 Resolutions.

¹⁴ § 7 Resolutions.

The Act of December 22, 2000, on the change of certain statutory authorizations to issue normative acts and on the amendment of certain acts abolished the decoration “Merited for social insurance”¹⁵. On the basis of this legal act, other decorations were discontinued: “For merits for PRL/RP finances”, “For Merits for Civil Defense”, “For merits in combating the floods” and “Meritorious Social Guardian”. The general commission expressed in paragraph 1 art. 75 of the Act recognized that the resolutions of the Council of Ministers and orders of the Prime Minister, ministers and other government administration bodies, adopted or issued before the date of entry into force of the Constitution of the Republic of Poland, if they were adopted or issued without statutory authorization would lose their validity as of the date of entry into force of the new regulations. Although the legal basis cited above was abolished, according to which the decoration “Merited for social insurance” could be further granted, this decoration was not completely eliminated from legal circulation, and the persons who received it have the right to use it and wear it during the ceremony about state or sublime character.

Orders, decorations and medals

After the year 2000, with the cessation of awarding the departmental distinctions “Meritorious for social insurance”, the honoring of meritorious people in this field took place only on general principles, resulting from the Act on Orders and Decorations from 1992¹⁶. Currently, the President of the Republic of Poland regularly awards decorations for outstanding services in the field of social insurance in agriculture, for merits in social activities for disseminating knowledge about these insurances, and for exemplary, exceptionally conscientious performance of duties resulting from work in social insurance in agriculture. These decisions are expressed in the provisions published in *Monitor Polski*¹⁷. It is worth noting that orders and decorations can be granted by the President (also at the request of the President of KRUS) also to citizens of foreign countries, for their contribution to the development and strengthening of international cooperation in the field of social security¹⁸.

The award for exemplary, extremely conscientious performance of duties resulting from professional work in the service of Poland is the Medal for Long

¹⁵ Journal of Laws 2000 No. 120 item 1268.

¹⁶ Act of October 16, 1992 on orders and decorations, Journal of Laws 1992 No. 90 item 450 with changes.

¹⁷ See. B. Banaszak, *Competences of the President of the Republic of Poland regarding orders and decorations*, “Przegląd Sejmowy” 2002, No. 4, p. 27–38.

¹⁸ Compare § 2 para. 3 Resolutions.

Service – awarded from 1938, and restituted in 2007¹⁹. Currently, for many years of work for social security, it is awarded in three degrees: 1st degree – Gold Medal for Long Service, 2nd degree – Silver Medal for Long Service and 3rd Degree – Bronze Medal for Long Service²⁰. In relation to KRUS employees, medals are awarded by the President of the Republic of Poland, as a rule at the request of the President of KRUS. Such an application for awarding the Medal for the Long-Term Service is presented no sooner than after: thirty, twenty or ten years of professional work of the person proposed for the award. This means that applications for medals can be submitted later at any time, if only the minimum period required by the act, as evidenced by the provision of § 2 para. 1b of the Decree of December 15, 2004²¹, as well as the principle that the application for awarding the Medal for a Long-Term Higher Service shall be presented no earlier than ten years from the last posting²². Disputed in the doctrine, however, is whether the next ten years of employment should be for one employer, in this case, KRUS. Later, the actual length of the honored person's work is examined, the so-called measure of the candidate's total length of service is also helpful. Honoring a person with the Medal for a Long-Term Service may be a justified allegation as a counter-argument of a lawsuit against the dismissed employee²³.

In accordance with the principle of seniority, receiving a lower class honorable mark paves the way for the possibility of applying for the award of a higher class state award²⁴. In the light of the 1992 Act, it is possible for the President of the Republic of Poland to award the Order of the White Eagle or the Order of the Rebirth of Poland to those who serve in the field, while the necessary condition for initiating the procedure for granting these decorations is to show merit for the glory and development of the Republic of Poland²⁵. According to

¹⁹ The Act of January 8, 1938 on the Establishment of the Medal for the Long-Term Service, Journal of Laws 1938 No. 3 item 11; W. Bończa-Tomaszewski, *The Order Code: provisions valid for the holders of orders, decorations, medals and decorations*, Warsaw-Krakow 1939.

²⁰ Ordinance of the President of the Republic of Poland of July 31, 2007 amending the ordinance on a detailed procedure in cases regarding the awarding of orders and decorations and designs of relevant documents, Journal of Laws 2007 No. 151 item 1076; Ordinance of the President of the Republic of Poland of December 24, 2013 amending the ordinance on a detailed procedure in cases regarding the awarding of orders and decorations, and specimens of relevant documents, Journal of Laws 2014 item 64.

²¹ Ordinance of the President of the Republic of Poland of December 15, 2004 on the detailed procedure in cases concerning the awarding of orders and decorations and designs of relevant documents, Journal of Laws 2004 No. 277 item 2743 with changes.

²² R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., p. 233.

²³ Judgment of the Administrative Court of January 7, 2010, Ref. act II SA/Wa 1593/09; Judgment of the Administrative Court of December 8, 2015, Ref. act II SA/Wa 476/15.

²⁴ J. Szreniawski, *History of the Orders as a reflection of changes taking place in the state*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Law Series" 2006, No. 4, p. 438–439.

²⁵ See. Art. 1 point 2 Act of 1992; R. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., p. 27–28.

the provision of art. 29 of the 1992 Act, both the President of the Agricultural Social Insurance Fund and the President of the Social Security Institution are privileged entities, i.e. equipped with exclusive competence to submit applications for granting the Order of the White Eagle and the Order of Rebirth of Poland²⁶. Orders and state awards as a kind of special state award were also provided for in the Act on farmers' social insurance²⁷. In light of art. 103 par. 1 point 1, old-age and disability pensions from individual farmers and their family members are valorized in such a way that the rate of benefit calculation is determined along with increases and additions due to state decorations (...), as at December 31, 1990. However, this supplement is not available from November 15, 1991, on the basis of art. 41 of the Act of October 17, 1991, on the revalorization of pensions, on the rules for determining old-age and disability pensions and on the amendment of certain acts²⁸, which entered into force on January 1, 1991.

Practice shows that obtaining the order or decoration is preceded by other awards, provided for by the Labor Code and provisions of internal law as well as distinctions in the form of a diploma, monetary prize or promotion. At present, the application for granting should contain the characteristics of the person presented for the award, but the opinion of the trade union organization is not needed. The person awarded with the decoration receives it together with a congratulatory letter. The decoration is given during a solemn ceremony organized on the initiative of the granting entity (it may also be the President of the KRUS Headquarters) or at the request of the Director of the Regional Branch of the Agricultural Social Insurance Fund.

The advantage of orders and state decorations over other forms of honoring and rewarding employees can be seen if the analysis of entities authorized to initiate the award procedure, i.e. applying for a given decoration or only giving opinions on applications for granting them²⁹. In the case of KRUS employees, this entity is exclusively the President of the Fund. Pursuant to § 6 para. 2 point 13 letter e of Regulation No. 11 of the President of the Agricultural Social Insurance Fund of April 28, 2017, on granting the organizational regulations of the Agricultural Social Insurance Fund³⁰, the KRUS President approves the activities of the Fund and oversees the overall tasks performed by the Fund,

²⁶ Ibidem, p. 146.

²⁷ The Act of December 20, 1990 on social insurance for farmers, i.e. Journal of Laws 2017 No. 2336.

²⁸ Journal of Laws 1991 No. 104 item 450.

²⁹ In light of § 25 of the Regulation of the President of KRUS of December 13, 2007, the President signed all applications for state decorations, and was also competent to apply for granting of state orders and decorations as well as honorary decorations to the employees of the Fund. Official Journal of PKRUS. 2007 No. 1C item 175. The President held the entitlement until 2008, despite the fact that departmental decorations were abolished in 2001.

³⁰ Official Journal of PKRUS 2017 No. 13.

also signing applications for state awards³¹. In light of the Act on Orders and Honors, employees who are professionally active should be rewarded. Unfortunately, it is not possible to apply for a posthumous award³². However, this does not exclude post-mortem post-release, i.e. a situation in which the person presented for the decoration died during the procedure.

**Figure 2. Obverse and reverse of the medal
“For services for farmers’ social insurance”**

Source: Agricultural Social Insurance Fund.

Unfortunately, not all employees can count on the highest distinctions in the form of an order awarded by the President, which is why medals awarded by the KRUS President were provided³³. This group includes single-stage medal “For merits for farmers’ social insurance”. The medal is awarded on the basis of the President’s decision to persons especially merited for the Fund – in principle, its employees with many years of experience, distinguished by a conscientious and reliable approach to work in the service of farmers and the Republic of Poland, who by their attitude and action influence the development of a positive image of the Agricultural Fund of Insurance social. The

³¹ § 7 para. 4 letter e of the Regulations of the President of the Agricultural Social Insurance Fund.

³² See J. Mazurkiewicz, *Post-mortem granting of orders and decorations*, “Palestra” 2012, p. 7–8, 9–20.

³³ Company-type awards are granted on the basis of art. 4 par. 2 and art. 6 par. 1 of the Act of December 21, 1978 on decorations and uniforms, Journal of Laws 2016 item 38.

decoration has the form of a medal with a diameter of 75 mm and a thickness of 5 mm. It is made of an oxidised silver alloy. Medals are made strictly according to the transferred graphic design. The obverse of the medal depicts in its central part the inscription: “FOR MERITS FOR THE SOCIAL INSURANCE OF FARMERS”. Above the inscription, in the upper part, there is an image of the White Eagle, while in the lower part there are seven ears of wheat. The reverse of the medal is the KRUS logo, under which you can see the inscription: “AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND”.

**Figure 3. The front side of the jubilee medal
“For Merits for Farmers’ Social Insurance. KRUS 1991–2016”**

Source: Agricultural Social Insurance Fund.

In addition to the medals “For merits for farmers’ social insurance”, special trophies in the form of glass statuettes may also be awarded. Trophies are special prizes, obtained as evidence of success in the field of social insurance. They have the shape of a cuboid with the dimensions 140 mm × 110 mm × 40 mm. The interior of the statuette is filled by an engraving – a 2D flat design containing the KRUS logo and the content: “For merits for farmers’ social insurance – Agricultural Social Insurance Fund”. In connection with the twenty-fifth anniversary of the establishment of the Agricultural Social Insurance Fund, the jubilee medals “For Merits for Farmers’ Social Insurance. KRUS 1991–2016” were also presented. On the obverse of the medal, the inscription in the ring was visible: “FOR MERITS FOR FARMERS OF SOCIAL INSURANCE”. In the central part of the medal, there was the KRUS logo and the inscription as

follows: “KRUS 1991–2016”. Medals can be given not only to the employees of the Fund but also to those who are particularly distinguished for its development, including distinguished research workers.

At present, receiving an order, a state decoration or a departmental decoration, as a rule, does not entail obtaining a right related to the so-called bread, or an allowance for state decorations, in the amount and under the rules set out in provisions on the retirement provision for employees and their families (Article 24 of the Act of May 29, 1974 on provision for war and military invalids and their families). Honoring people for good results and work achievements are aimed at promoting socially desirable attitudes and shaping the awareness of other employees. The fact of receiving the decoration does not therefore automatically mean any tangible material benefit or facilitation in the scope of receiving a special benefit. As noted by the Voivodship Administrative Court (WSA) in Warsaw, “if a different perspective were to be considered, then the special benefit should be granted to many people who diligently performed the work entrusted to them and received numerous praise and decorations for that. This would lead to an increase in the number of special benefits granted and related public expenditure³⁴”.

Records of people distinguished by decorations are managed by the place of work appropriate for a person who has merited social insurance, Head Office or a Branch. The Chancellery of the Agricultural Social Insurance Fund specifies that documents regarding awards, orders and decorations of a given employee are placed in the employee’s personal files. Pursuant to Regulation No. 32 of the KRUS President of December 18, 2014³⁵, state, local government and other awards, both at the Head Office and in the Branches, are marked with the symbol BE101152 in the catalog of classes from a uniform substantive list of files that constitute exceptions to Electronic Document Management.

Decorations and medals are awarded for an unlimited period. However, the provisions provide for the possibility of depriving a person of honored decorations if they have been convicted by a valid court verdict for an additional penalty of deprivation of public rights. It is worth noting that in the light of the provisions of the Act on Orders and Decorations, also the President of KRUS may deprive the holder of a decoration if it is found that it was misrepresented or that the distinguished person became unworthy of having a medal. KRUS Medals and especially the jubilee medal “For Merits for Farmers’ Social Insurance. KRUS 1991–2016”, is a unique honorable mark, designed exclusively for employees of KRUS, which is rarely found on the collector’s market. For this reason, it is a particularly valuable memento and has sentimental value. In the

³⁴ Judgment of the Provincial Administrative Court in Warsaw of October 6, 2016, Ref. II SA/Wa 897/16.

³⁵ Official Journal of PKRUS 2014 No. 36.

Third Republic of Poland, receiving an order, a decoration, a medal or a jubilee medal by an employee does not constitute grounds for receiving a permanent allowance for state pensions, an invalidity pension or a survivor's pension.

The identification of departmental distinctions is by no means irrelevant, especially if it has been confirmed by professional opinions and periodic assessments³⁶. For the decorated person may rely on received distinctions, confirming his merit at the professional, social and political level. The exercise of this right is possible in evidentiary proceedings, for example in the process of granting a special pension or appeal procedure, also as an objection raised in the content of the application for reconsideration of the case. The relevant body must make an assessment according to objective criteria, taking into account both the eminence and the uniqueness of the achievements. The criteria for awarding decorations and badges for professional achievements are not the same as those which determine the granting of a special benefit by the Prime Minister. Such a reward for outstanding services in the service of the state and society, which in the WSA's opinion justifies the granting of a special benefit, is only the Order of the rebirth of Poland³⁷.

Decoration “Meritorious for Agriculture”

From January 25, 1997, it was possible to honor the “Distinguished for Agriculture” honorary badge by those who contributed to the development of the agricultural, rural and agricultural markets³⁸. The Badge of “Meritorious for Agriculture” (pl. „*Zasłużony dla Rolnictwa*”) replaced the badge “Meritorious Agriculture Worker” (pl. „*Zasłużony Pracownik Rolnictwa*”), granted from August 1, 1980 by the Minister of Agriculture: individual farmers, employees of state farms and other agricultural enterprises, employees of enterprises, employees employed in agricultural administration bodies and other meritorious persons in the field of agricultural development³⁹. The badge was metal with a stylized rosette of old gold color, 36 mm in diameter. In its central place, there was a round field with a diameter of 15 mm, covered with green enamel. In the center of the field, there was a vertical golden ear, while in the lower part,

³⁶ Judgment of the Provincial Administrative Court in Warsaw of November 19, 2010, Ref. II SA/Wa 1256/10.

³⁷ Judgment of the Provincial Administrative Court in Warsaw of October 6, 2016, Ref. II SA/Wa 897/16.

³⁸ P. Jakubowski, *Honorary decorations awarded to meritorious people for the national economy*, “Rocznik Samorządowy” 2017, vol. 6, p. 114.

³⁹ Resolution No. 98 of the Council of Ministers of July 10, 1970 on the establishment of the decoration “Meritorious Agriculture Worker”, Council of Ministers 1970 No. 24 item 189.

on the left – the fragment of a gray tractor. The field was surrounded by a red, enameled, 3 mm wide ring, with a gold-plated inscription “MERITORIOUS AGRICULTURE WORKER”⁴⁰. The badge was hung on a 5 mm × 23 mm rectangle-shaped metal ribbon, connected to a two-part link badge. The last awards of this badge took place during the harvest season in August 1996.

Figure 4. The front side of the badge of honor “Meritorious Agriculture Worker”

Source: Ordinance of the Minister of Agriculture of October 27, 1970, regarding the regulation of the badge of “Meritorious for Agriculture”, M.P. 1970 No. 37 item 280.

The new badge was introduced into the Polish award system by the Regulation of the Council of Ministers of December 19, 1996, on the establishment of the honorary badge “Meritorious for Agriculture”, establishing its design and the rules and procedure of granting and wearing it⁴¹. This Act was repealed on January 1, 2000, and the “Meritorious for Agriculture” badge itself was not awarded for more than a year. It was also not possible to submit applications for it by authorized entities, including the President of KRUS. Restoration of the badge took place as a result of issuing the regulation of the Council of Ministers of July 16, 2001, in which the issues related to the legalization of the honorary

⁴⁰ Ordinance of the Minister of Agriculture of October 27, 1970 regarding the regulation of the decoration of “Meritorious Agriculture Worker”, Council of Ministers 1970 No. 37 item 280.

⁴¹ Regulation of the Council of Ministers of December 19, 1996 on the establishment of the honorary badge “Meritorious for Agriculture”, establishing its design as well as the rules and procedure for granting and the method of wearing it, Journal of Laws 1997 No. 3 item 17.

badge of “Meritorious for Agriculture”, determining its design, the rules and mode of granting as well as the manner of wearing it⁴². The regulations on the basis of which the badge is being issued came into force on August 14, 2001, and are still valid today. The badge is currently departmental.

The “Meritorious for Agriculture” badge is a one-stage award, which means it can be granted once. Originally it was granted to persons, including foreigners, for achievements in the field of agricultural and food economy development as well as in veterinary service. The badge was a round, silver-plated, oxidized medal with a diameter of 30 mm made of tombac. In the middle of the medal was placed a bas-relief, showing hands holding a handful of soil, from which a young plant grows, covered with green enamel. Next to the plant there was the inscription “Meritorious for Agriculture”. The medal was hung on a 30 mm × 9 mm pendant. The pendant was in the shape of a ribbon covered with half-white, half-red enamel. In the center of the ribbon, on the red enameled shield, a silver Eagle was placed, according to the formula set out in the Act of February 9, 1990 on the change of regulations on the emblem, colors and hymn of the Republic of Poland⁴³. A clasp is placed on the reverse side of the pendants. The badge was intended to be worn on the right side of the breast.

The Minister of Agriculture and Food Economy issued a badge on his own initiative or at the request of a minister or head of a central office, a voivode, a local government body, a head of an organizational unit supervised by a minister or director of a state enterprise for which the minister is the founding body, the chamber of agriculture, and the statutory body of a national socio-professional farmers’ organization. The application for the badge had to be presented to the minister at least one month before the date of the award given by the applicant. The application should include personal details of the person presented for the award and information about the achievements justifying the awarding of the badge. The badge, along with a card confirming its granting, was presented by the Minister of Agriculture and Food Economy or a person authorized by him. Meanwhile, the Ministry of Agriculture and Food Management kept records of the distinguished people, as well as covered the costs associated with the awarding of the badge.

In the current legal status, the “Meritorious for Agriculture” badge may be given to natural persons, including foreigners, for achievements in the field of agriculture, rural development and agricultural markets. This means that legal persons, localities or collective entities for whom orders and decorations resulting from the 1992 Act have been provided can not be honored with it⁴⁴.

⁴² Regulation of the Council of Ministers of July 16, 2001 on the establishment of the honorary badge “Meritorious for Agriculture”, establishing its design and the rules and procedure of awardment, as well as the manner of wearing, Journal of Laws 2001 No. 78 item 833.

⁴³ Journal of Laws 1990 No. 10 item 60.

⁴⁴ R.K. Tabaszewski, P. Jakubowski, op. cit., p. 32–33.

At present, the number of entities entitled to submit applications for granting the “Meritorious for Agriculture” badge has changed. These entities are: ministers or heads of central offices, voivods, bodies of local government units, managers of organizational units supervised or subordinate to the minister competent for agriculture, rural development and agricultural markets, agricultural chambers bodies as well as statutory bodies of national socio-professional farmers’ organizations.

Figure 5. Front side of the honorary badge “Meritorious for Agriculture”

Source: Agricultural Social Insurance Fund.

The regulation of 2001 clarified the appearance of the badge itself. Starting from August 14, 2001, the “Meritorious for Agriculture” badge is round, silver-plated, made of tombac, oxidized medal with a diameter of 30 mm. The image placed on the medal remained unchanged, only the details were specified. In the middle there is the inscription “Meritorious for Agriculture”, next to it a bas-relief showing hands holding a handful of soil from which a young plant grows, covered with green enamel. The “Meritorious for Agriculture” medal is hung on a 30 mm × 9 mm pendant. The pendant has the shape of

a ribbon covered with half-white, half-red enamel. In the middle of the ribbon, on the red dial, there is an eagle in silver, according to the pattern specified in the regulations on the coat of arms, colors and anthem of the Republic of Poland⁴⁵. A clasp has been attached to the back of the pendant.

The application for granting the honorary badge “Meritorious for Agriculture” should include the personal data of the candidate presented for distinction: name and surname, father’s name, date and place of birth, place and position of work, as well as total length of service and short information about the achievements justifying the awarding of the badge⁴⁶. Applications must be submitted by the applicant to the Minister of Agriculture one month before the date the badge is to be granted⁴⁷. The minister is independent in conducting the granting policy of his department and it is up to him to decide whether to grant or refuse to grant an award. Costs associated with the awarding of badges are covered from the state budget – from the part of which the minister competent for agriculture is authorised.

The badge is solemnly presented by the Minister of Agriculture or a person authorized by him during holidays and celebrations particularly important for agriculture⁴⁸. The badge is placed on the right side of the breast. The accompanying person, on the other hand, presents the identity card and the badge case. The cover for the card is a cherry color and has dimensions 105 × 149 mm. A gilded eagle is embossed on its front page. There is no provision for issuing a badge thumbnail. The distinction is worn according to the precedence, immediately after Polish orders and distinctions listed in the 1992 Act. According to general principles, it is also possible to grant *post-mortem*, presented on a funeral cushions. Records of persons awarded with badges are kept by the minister competent for agriculture, appropriate information should also be entered into employee files.

Conclusion

Receiving an honor mark in the form of an order, badge or honorary badge (departmental or company) is a special event in the life of every employee. Although the honors themselves do not involve automatic financial gratification or additional privileges, the fact of being awarded is so significant that it is

⁴⁵ The Act of January 31, 1980 on the emblem, colors and hymn of the Republic of Poland and on state seals, i.e. Journal of Laws of 2018 item 441.

⁴⁶ 4 para. 1 of the Regulation, see Annex 1 – Sample application for granting the honorary badge “Meritorious for Agriculture”.

⁴⁷ § 4 para. 3 of the Regulation.

⁴⁸ § 6 para. 1 of the Regulation.

recorded in employee files. It also affects the sphere of employee and personal rights of the recipient. As is clear from the jurisprudence, the mere award is by no means merely a bilateral relationship between the awarding person and the recipient. The awardment act positively influences on the awarded KRUS employee or a person associated with the Fund as a form of honoring his activity. It also has a wider social dimension⁴⁹. The possibility of honoring a specific employee directly affects his co-workers and supervisors as a stimulus that strengthens positive attitudes and encourages others to undertake similar challenges, and persuades them to continue their efforts for the common good⁵⁰.

Robert Tabaszewski – lawyer, doctor of legal sciences, innovation broker. Academic teacher at the Institute of Law at the Faculty of Law, Canon Law and Administration of the John Paul II Catholic University of Lublin.

Bibliography

1. Banaszak B., *Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące orderów i odznaczeń*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 4.
2. Bończa-Tomaszewski W., *Kodeks orderowy: przepisy obowiązujące posiadaczy orderów, odznaczeń, medali i odznak*, Warszawa-Kraków 1939.
3. Jakubowski P., *Odznaki honorowe nadawane zasłużonym dla gospodarki narodowej*, „Rocznik Samorządowy” 2017, t. 6.
4. Kuczma P., *Nadawanie orderów i odznaczeń państwowych jako prerogatywa prezydenta* [in:] *Profesora Jana Bocia styl, słowa, szkoła*, red. A. Szadok-Bratuń, Wrocław 2009.
5. Mazurkiewicz J., *Pośmiertne nadawanie orderów i odznaczeń*, „Palestra” 2012, z. 7–8.
6. Oberleitner S., *Odznaki Honorowe (Resortowe) PRL 1944–1989*, Rzeszów 2000.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1996 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także noszenia, Dz. U. 1997 nr 3 poz. 17.

⁴⁹ Judgment of the Supreme Administrative Court of January 17, 2007, Ref. II OSK 894/06 act; Judgment of the Supreme Administrative Court of February 6, 2007, Ref. II OSK 1869/06, Lex No. 342613.

⁵⁰ See. R. Tabaszewski, *State awards and distinctions as an extraordinary form of distinguishing scientific achievements in the field of innovation*, “Problems of Science” 2013, No. 3, p. 211–212.

8. Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lipca 2001 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa”, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także sposobu noszenia, Dz. U. 2001 nr 78 poz. 833.
9. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2004 nr 277 poz. 2743 ze zm.
10. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 31 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2007 nr 151 poz. 1076.
11. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 24 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów, Dz. U. 2014 poz. 64.
12. Szreniawski J., *Historia orderów jako odzwierciedlenie zmian zachodzących w państwie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawo” 2006, nr 4.
13. Szubert W., *Zasłużeni dla rozwoju ubezpieczeń społecznych*, „Studia i Materiały do Historii Ubezpieczeń Społecznych w Polsce” 1991, nr 8.
14. Tabaszewski R., *Ordery i odznaczenia jako odbicie konstytucyjnych zasad i wartości. Uwagi de lege lata [in:] Dwadzieścia lat obowiązywania Konstytucji RP. Polska myśl konstytucyjna a międzynarodowe standardy demokratyczne. 59. Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego Kielce, 12–14 czerwca 2017 r.*, Kielce 2017.
15. Tabaszewski R., *Wybrane aspekty nagradzania nauczycieli za zasługi dla oświaty i wychowania [in:] Aktualne problemy szkolnictwa wyższego*, red. E. Biradzka, K. Kozioł, Ł. Jurek, Lublin 2016.
16. Tabaszewski R.K., Jakubowski P., *Ustawa o orderach i odznaczeniach. Komentarz*, Lublin 2013; P. Jakubowski, *Odznaczenia w administracji skarbowej w Polsce*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2016, nr 5.
17. Tabaszewski, R. *Nagrody i odznaczenia państwowe jako ekstraordynaryjna forma wyróżniania osiągnięć naukowych w dziedzinie innowacyjności*, „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2013, nr 3.
18. Ustawa z 8 stycznia 1938 r. o ustanowieniu Medalu za Długoletnią Służbę, Dz. U. 1938 nr 3 poz. 11.
19. Ustawa z 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach, t.j. Dz. U. 2016 poz. 38.
20. Ustawa z 31 stycznia 1980 o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, t.j. Dz. U. 2018 poz. 441.
21. Ustawa z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, t.j. Dz. U. 2017 nr 2336.

22. Ustawa z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji rent i emerytur, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw, Dz. U. z 1991 nr 104 poz. 450.
23. Ustawa z 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach, Dz. U. 1992 nr 90 poz. 450 ze zm.
24. Ustawa z 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz. U. 2000 nr 120 poz. 1268.
25. Uchwała Nr 98 Rady Ministrów z 10 lipca 1970 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. 1970 nr 24 poz. 189.
26. Uchwała Nr 159 Rady Ministrów z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustanowienia odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych”, M.P. 1978 nr 36 poz. 134.
27. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 lutego 2007 r., sygn. akt I OSK 1869/06, Lex nr 342613.
28. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 stycznia 2007 r., sygn. akt I OSK 894/06.
29. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 7 stycznia 2010 r., sygn. akt II SA/Wa 1593/09.
30. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 19 listopada 2010 r., sygn. II SA/Wa 1256/10.
31. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 8 grudnia 2015 r., sygn. akt II SA/Wa 476/15.
32. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 6 października 2016 r., sygn. II SA/Wa 897/16.
33. Zarządzenie Ministra Rolnictwa z 27 października 1970 r. w sprawie ustalenia regulaminu odznaki „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, M.P. z 1970 nr 37 poz. 280.
34. Zarządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 10 listopada 1978 r. w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Zasłużony dla ubezpieczeń społecznych” oraz zasad i trybu jej nadawania, M.P. 1978 nr 36 poz. 138.
35. Zarządzenie Nr 10 Prezesa KRUS z 25 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, Dz. Urz. PKRUS nr 2014 poz. 12.
36. Zarządzenie Prezesa KRUS z 13 grudnia 2007 r., Dz. Urz. PKRUS. 2007 r. nr 1C poz. 175.
37. Zarządzenie Prezesa KRUS z 18 grudnia 2014 r., Dz. Urz. PKRUS 2014 nr 36.
38. Zarządzenie Prezesa KRUS z 28 kwietnia 2017 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Dz. Urz. PKRUS 2017 nr 13.
39. Zarządzenie Prezesa KRUS z 3 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu podziału funduszu nagród i zasad ich przyznawania pracownikom KRUS za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej, Dz. Urz. PKRUS 2018 poz. 1.

**Recenzenci materiałów opublikowanych w kwartalnych wydaniach
„Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia”
z 2016–2017 r.**

dr hab. Jerzy Bieluk (prof. UWB), prof. dr hab. Roman Budzinowski, dr Aleksandra Chlebicka, prof. dr hab. Paweł Czechowski, dr Ryszard Droba (prof. WSAS), dr Piotr Gołasa, dr inż. Ewa Jaska, dr hab. Beata Jeżyńska (prof. UMCS), prof. dr hab. Irena Jędrzejczyk, Marcin Józefaciuk, dr Erich Koch, drn. med. Marek Kos, drn. med. Andrzej Kosiniak-Kamysz, dr hab. Anna Kosut, prof. dr hab. Andrzej Kowalski, dr hab. Sylwester Kozak (prof. SGGW), dr Monika Król, dr hab. Teresa Kurowska, prof. dr hab. n. med. Jolanta Kujawa, dr Przemysław Litwiniuk, drn. med. Robert Liana, dr hab. Dorota Łobos-Kotowska (prof. UŚ), dr Krzysztof Łyskawa, dr Adam Majchrzak, dr Agata Marcysiak, dr hab. Anna Matuszczak (prof. UEP), dr Wojciech Nagel, prof. dr hab. n. med. Alfred Owoc, dr hab. Radosław Pacud, dr inż. Agnieszka Parlińska, dr Sylwia Pieńkowska-Kamieniecka, prof. dr hab. Marian Podstawka, dr Damian Puślecki, prof. dr hab. Wanda Sułkowska, dr hab. Bogumił Szmulik, dr Damian Walczak, dr Adam Wasilewski, dr hab. n. med. Anna Wilmowska-Pietruszyńska (prof. UR), dr hab. n. med. Andrzej Wojtyła (prof. PWSZ), prof. dr hab. Maciej Żukowski

Informacje dla autorów

- 1) Redakcja zaprasza do publikowania artykułów dotyczących ubezpieczeń w rolnictwie, przyjmując do druku wyłącznie wcześniej nieopublikowane nowe opracowania.
- 2) Autorów prosimy o nadsyłanie materiałów o objętości maksimum do 40 tys. znaków, za pośrednictwem poczty elektronicznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, kierując się wartością opracowania, dopuszczone będzie opracowanie zawierające większą liczbę znaków. Elementy graficzne opracowania (tabele, wykresy, rysunki) prosimy załączyć w odrębnych plikach, w celu możliwości dokonania korekt edytorskich.
- 3) Artykuł powinien zawierać streszczenie w języku polskim i angielskim (do 1,3 tys. znaków) zawierające cele i tezy opracowania, oraz notę o Autorze.
- 4) Anonimowość Autora jest zachowana poprzez zawarcie jego danych osobowych: nazwiska, adresu, wymaganych do zawarcia umowy o dzieło, oraz krótkiej informacji zawodowej – w oddzielnie dołączonym pliku.
- 5) Artykuł podlega recenzji i opracowaniu redakcyjnemu. Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów, zmiany tytułów i śródtytułów.
- 6) Honoraria autorskie są wypłacane za materiały, które uzyskały pozytywną ocenę recenzentów.

Dodatkowych informacji udzielimy telefonicznie
pod numerami: 22 592-66-88, 22 592-66-86, 22 592-64-05
lub odpowiemy na e-mail wysłany pod adresem:
kwartalnik@krus.gov.pl